

Вікторія Ярославівна Пушак
магістр

ORCID 0000-0002-6217-1767,

Наталія Ігорівна Горбаль
канд. екон. наук

ORCID 0000-0003-1448-5603,

Національний університет «Львівська політехніка», м. Львів

ІННОВАЦІЇ ЯК ЧИННИК ПІДВИЩЕННЯ КОНКУРЕНТОСПРОМОЖНОСТІ УКРАЇНИ

Вступ. Одним із найважливіших завдань розвитку національної економіки України сьогодні є стимулювання та забезпечення стійкого економічного зростання, вихід на зовнішні ринки, а також створення бізнес-середовища, сприятливого для впровадження інноваційних проектів. Розвиток інноваційного бізнес-середовища залежить від системної роботи уряду, державно-приватного партнерства, підприємницьких ініціатив та наукової діяльності. Підтримка підприємництва повинна супроводжуватися ефективним використанням фінансових інструментів та інновацій. Уряд повинен гнучко й, оптимізуючи бюрократичні процеси, відігравати ключову роль у активізації інноваційного розвитку підприємств, що у глобальних умовах є ключовим фактором підвищення міжнародної конкурентоспроможності (КСП) країни в цілому.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Протягом багатьох років у наукових працях приділяється значна увага розвитку теорії, методології, інформаційного та аналітичного забезпечення управління інноваціями, а також розвитку бізнес-середовища національних економік країн, зокрема України.

Так, І. Ломачинська та І. Підгірна [1] вважають, що в контексті технологічних змін та глобалізації, важливо використовувати інноваційний потенціал, щоб забезпечити розвиток національної економіки. Аналіз впливу елементів інноваційного потенціалу на ВВП та експорт у країнах ЄС показав, що найбільший вплив на КСП розвинених країн ЄС здійснюють наукові, фінансові і людські ресурси. М. Вакулич [2] досліджує інноваційний клімат України та вказує на важливість залучення саме інвестицій з-за кордону з метою його покращення. Л. Дмитришин та О. Зварич [3] пропонують методичний підхід до визначення ступеня ефективності інновацій в ієрархічному регіональному розрізі, що базується на використанні багатовимірних статистичних інструментів аналізу. Я. Панаєв і С. Ткач [4] стверджують, що більшість показників національних економік країн ЄС можуть слугувати Україні лише прикладом стратегічних характеристик, а не базою порівняння для формулювання коротко- чи середньострокових планів інноваційного розвитку.

Д. Завадська [5] зазначає, що монетаристи обґрунтували роль грошово-кредитної політики як основного інструменту, що визначає рівень економічної активності та можливість фінансування інновацій. А. Руснак та С. Прохорчук [6] стверджують, що Україні потрібно брати участь у потужних ініціативах щодо інновацій, які впроваджуються в ЄС. Б. Шуба й А. Соцький [7] пишуть, що фінансова підтримка інновацій-

ного малого бізнесу базується на його орієнтації і має різні джерела фінансування. Причому, капіталізація нематеріальних активів малого бізнесу у вигляді інтелектуального капіталу забезпечує використання фінансових інструментів на економічному ринку. О. Жилінська, М. Ситницька та А. Вікулова [8] визначили основні принципи, на яких повинен базуватись інноваційний потенціал у дослідницьких університетах. В. Качурінер та М. Грушко [9] стверджують, що в рамках інтеграційних процесів для України, виникла потреба у формуванні власної інноваційної моделі розвитку вітчизняної економіки. В. Ляшенко та Л. Ковчуга [10] пропонують інтегральну оцінку інноваційної діяльності вітчизняних промислових підприємств порівняно з іншими інноваційно-активними підприємствами за окремими галузями з метою виявлення їх досягнень чи відставань.

На думку Ю. Лазаренко, сучасні компанії не можуть вижити на ринку в довгостроковій перспективі без динамічних інноваційних можливостей розробляти нові компетенції з адаптації до мінливого бізнес-середовища. Фактори допомагають переходити з «закритої» інноваційної моделі, яка орієнтована переважно на внутрішні дослідження та розробки, до «відкритої» інноваційної практики, заснованої на принципі структурованої взаємодії кількох партнерів, що беруть участь у бізнес-екосистемі для спільного розвитку інноваційних продуктів [11]. П. Латковський та А. Марушак [12], аналізуючи відносини ЄС-Україна, стверджують, що країнам потрібно знайти правильний баланс між ефективною державою та сильними демократичними організаціями, що здатні забезпечити справжню відповідальність своїх керівників.

Питання КСП сьогодні також детально вивчають багато зарубіжних та вітчизняних науковців та практиків. Так, автори підручника [13] системно аналізують КСП різних об'єктів на усіх рівнях, зокрема й країн, а Т. Хворост [14] досліджує КСП вітчизняної економіки.

Роль інновацій у забезпеченні КСП останніми роками теж дедалі більше актуалізується. Так, В. Антощенко [15] стверджує, що конкурентоспроможна економіка вимагає формування інноваційної екосистеми, де інновації інтенсифікуються на всіх рівнях, і задіяні всі зацікавлені сторони; адже саме інновації, пов'язані з високотехнологічним виробництвом, є ключовим фактором забезпечення сильних глобальних позицій.

Ю. Лупенко та Н. Патики [16] довели, що конкурентоспроможними в міжнародній торгівлі сьогодні

стають не ті країни, що забезпечені природно-кліматичними чи людськими ресурсами, а які активно розвивають і впроваджують у практику інноваційні технології.

Ю. Полякова [17] узагальнює засади взаємообумовленості інноваційного розвитку та КСП, формує методологічні основи стратегічного програмування розвитку регіонів, включаючи використання інноваційного чинника посилення конкурентних переваг, аналізує відмінності стратегій інноваційного розвитку країн ЄС і України, пропонує організаційно-економічні інструменти інтеграції України та ЄС в інноваційній сфері тощо.

Н. Скоробогатова [18] систематизує фактори, які впливають на міжнародну КСП країн на макро- та мікрорівнях. При цьому визначено, що країни, які є інноваційними лідерами шляхом застосування таких інструментів Індустрії 4.0, як управління життєвим циклом товару, інтернет речей, кіберфізичні системи, обробка великих даних, розумне підприємство та місто, хмарні обчислення, адитивне виробництво, краще реалізували свої конкурентні переваги за рахунок підвищення КСП товарів та підприємств.

Попри значний обсяг наукових праць за тематикою, все ж актуальною залишається потреба у визначенні можливостей підвищення міжнародної КСП України на сучасному етапі шляхом активізації її інноваційної складової.

Метою статті, власне, й є визначення впливу інновацій на КСП України в сучасних умовах та перспектив її підвищення.

Виклад основного матеріалу. В умовах все більше глобалізованого економічного середовища країни стикаються з різними ризиками та можливостями, пов'язаними з КСП. Інтенсивність та напрямки руху товарів, послуг, робочої сили та капіталу між відкритими економіками зростають і стають більш нестабільними з позитивними наслідками для одних та негативними для інших економік та країн, що все більше уваги приділяють різним міжнародним рейтингам КСП та прагнуть покращити відповідну політику своєї країни в пошуках шляхів її підвищення. На світовому рівні міжнародні економічні організації сприймають підвищення КСП країн як необхідну умову стабільності й зростання світової економіки та більш глибокої інтеграції економік, що розвиваються, у міжнародні економічні процеси. Міжнародні порівняння КСП країн широко використовують із метою визначення можливостей бізнесу, а також відносного добробуту нації, що в свою чергу допомагає формувати подальші очікування від політики уряду.

Існують різні міжнародні методики рейтингування країн за КСП. Одним із найпоширеніших серед них є Індекс глобальної конкурентоспроможності

(ІГК) Всесвітнього економічного форуму, що включає 12 показників, а саме: якість інститутів, інфраструктуру, макроекономічну стабільність, здоров'я і початкову освіту, вищу освіту та професійну підготовку, ефективність на ринку товарів і послуг, ефективність на ринку праці, розвиненість фінансового ринку, КСП компаній та інноваційний потенціал. За останні декілька років позиція України за ІГК погіршилась. Протягом 2017-2019 рр. рейтинг країни знижувався на 2 позиції щороку та станом на 2019 р. склав 85 позицію серед 141 країни [19-21].

Аналізуючи складові ІГК, відзначимо, що інфраструктура відіграє вирішальну роль у підвищенні міжнародної КСП країни. Її вдосконалення приводить до більш плавного переміщення людей, продуктів та послуг, що сприяє швидшій доставці товарів та послуг.

Ділове середовище повинно бути таким, щоб воно покращувало координацію між організаціями державного сектору. Найкращі методи включають надання підтримки та стимулів для науково-дослідної діяльності, розвитку людських ресурсів та освіти, заохочення інновацій, сприяння вдосконаленню промислових блоків та підвищення продуктивності малих та середніх підприємств.

Висока загальна продуктивність факторів виробництва є підґрунтям економічного зростання і показує синергію та ефективність використання капіталу та управління персоналом, сприяє зростанню КСП країни.

Важливе значення мають також кампанії з підвищення продуктивності, оскільки вони сприяють поінформованості громадськості та надають механізми для використання інструментів та методів підвищення продуктивності.

Одним із ключових факторів впливу є посилення науково-дослідної діяльності, яка сприяє творчості, інноваціям та технологічному розвитку. Стратегічне значення має вдосконалення можливостей підприємств стати більш продуктивними постачальниками та експортерами.

Сьогодні інновації визначають як нові напрямки використання наявних ресурсів бізнесу, нову продукцію, нові методи виробництва, нові постачальники або джерела сировини, використання нових ринків збуту та ін. Інновації є важливим інструментом підприємця у створенні й підтриманні конкурентного потенціалу бізнесу, а отже – формуванні міжнародної КСП кожної країни зокрема.

На основі проведених досліджень можна стверджувати, що для України протягом 2018-2019 рр. інноваційний потенціал (за ІГК) був індикатором із найнижчими позиціями. Оцінювання його складових наведено у таблиці та на рис. 1.

Таблиця

Вплив інноваційного потенціалу на КСП України за (ІГК) у 2018-2019 рр.

Показники	Значення показника	Ранг/140	Значення показника	Бал*	Ранг/141	Країна з найвищим показником
	2018			2019		
1	2	3	4	5	6	7
1. Інноваційний потенціал (0-100)	-	58	-	40,1 ↑	60	Німеччина
1.1. Взаємодія і різноманітність (0-100)	-	-	-	40,3 ↑	70	Сінгапур

1	2	3	4	5	6	7
1.1.1. Різноманітність робочої сили (1-7)	4,5	62	4,6	60,4 ↑	59	Сінгапур
1.1.2. Стан розвитку кластерів (1-7)	3,2	106	3,5	40,9 ↑	96	Італія
1.1.3. Міжнародні спільні винаходи (од./млн осіб)	0,5	56	0,53	13,0 ↑	55	5 країн
1.1.4. Співпраця мультистейкхолдерів (1-7)	3,7	56	3,8	47,0 ↑	58	Ізраїль
1.2. Дослідження та розвиток (0-100)	-	-	-	31,1 ↓	59	Японія
1.2.1. Наукові публікації (індекс)	215,7	50	229,3	80,6 ↑	50	9 країн
1.2.2. Патентні заявки (од./млн осіб)	1,41	62	1,56	17,3 ↑	62	8 країн
1.2.3. Витрати на дослідження і розробки (% ВВП)	0,6	56	0,4	15,0 ↓	67	7 країн
1.2.4. Якість науково-дослідних інститутів (індекс)	0,04	44	0,04	11,8 ↑	44	7 країн
1.3. Комерціалізація (0-100)	-	-	-	57,6 ↑	60	Люксембург
1.3.1. Досвідченість споживачів (1-7)	3,4	74	3,6	44,0 ↑	65	Корея
1.3.2. Заявки на торговельні марки (од./млн осіб)	653,88	60	744,49	71,2 ↑	59	7 країн

* Бали за шкалою від 0 до 100, де 100 показує оптимальну ситуацію або «межу», стрілки вказують напрям зміни балу у порівнянні з попереднім періодом.

Складено авторами на основі джерел [20-21].

Рис. 1. Порівняння значень складових інноваційного потенціалу України (за ІГК) у 2018-2019 рр. (за шкалою 0-100)

Побудовано авторами на основі джерел [20-21].

Найбільш позитивний ефект серед елементів, що впливають на інноваційний потенціал України відповідно до ІГК, здійснюють такі його складові показники, як наукові публікації, заявки на торговельні марки та різноманітність робочої сили.

Натомість, значно гальмують здатність до інновацій такі складові, як якість науково-дослідних інститутів, міжнародні спільні винаходи, а також зменшення витрат на дослідження і розробки. Зауважимо, що низька якість науково-дослідних інститутів зумовлена, насамперед, неефективним використанням бюджетних коштів, що ускладнює проведення фундаментальних досліджень у різних галузях. До основних

проблем, що стосуються звітування головного розпорядника бюджетних коштів, можна віднести той факт, що форми звітів, які використовуються науковими установами, є недосконалими та не дозволяють належним чином оцінити якість їх діяльності. Важливо зазначити, що дуже часто формування пріоритетних напрямків досліджень у зазначених установах відбувається недостатньо обґрунтовано, що призводить до недоцільного використання ресурсів та зниження міжнародної КСП України загалом.

Характерною особливістю розвинених країн світу є відносно високі витрати на дослідження та розробку інновацій. Ці країни поділяють на три групи залежно

від їх інноваційної політики. До першої групи належать країни, зорієнтовані на розвиток інновацій, їх впровадження та претендування на місце лідера в галузі інноваційних розробок, а також на підтримку наукового потенціалу (США, Франція та Великобританія). Друга група – країни, де створено сприятливі умови для розвитку інноваційної діяльності, інноваційного потенціалу (Швейцарія, Швеція, Німеччина). Третя група – країни, які сприяють стимулюванню інноваційного розвитку та координують інновації (Японія та Північна Корея) [22]. Вважаємо, що до цієї групи також можна віднести й Україну, оскільки на даному етапі відбувається багато процесів із розвитку інноваційних галузей.

За результатами The 2019 European innovation scoreboard [23] країни ЄС за результативністю інноваційної діяльності поділено на такі 4 групи: 1) інноваційні лідери (Швеція, Фінляндія, Данія, Нідерланди, Естонія, Ірландія); 2) сильні новатори (Люксембург, Великобританія, Німеччина, Бельгія, Австрія, Франція); 3) помірні новатори (Португалія, Чехія, Словенія,

Словаччина, Кіпр, Мальта, Італія, Латвія, Литва, Угорщина, Польща, Іспанія); 4) скромні новатори (Румунія, Болгарія). У 2019 р. ЄС на глобальному рівні перевершив США, розрив щодо Бразилії, Індії, Росії та Південної Африки залишається значним. Однак ЄС втрачає позиції щодо Японії та Південної Кореї, а Китай наздоганяє ЄС втричі швидше, ніж зростає інноваційна діяльність Союзу. В окремих сферах інновацій найкращими країнами ЄС є: Данія – людські ресурси та сприятливе для інновацій середовище; Люксембург – привабливі дослідницькі системи; Франція – фінанси та підтримка; Німеччина – фірмові інвестиції; Португалія – інноватори МСП; Австрія – зв'язки; Мальта – інтелектуальні активи; Ірландія – вплив на зайнятість та збут [23].

Відповідно ж до Глобального індексу інновацій, який враховує 80 критеріїв та дозволяє проводити щорічний моніторинг інноваційної діяльності країн (129 у 2019 р.), рейтинг інноваційної діяльності України у світі зменшився протягом 2019 року (рис. 2).

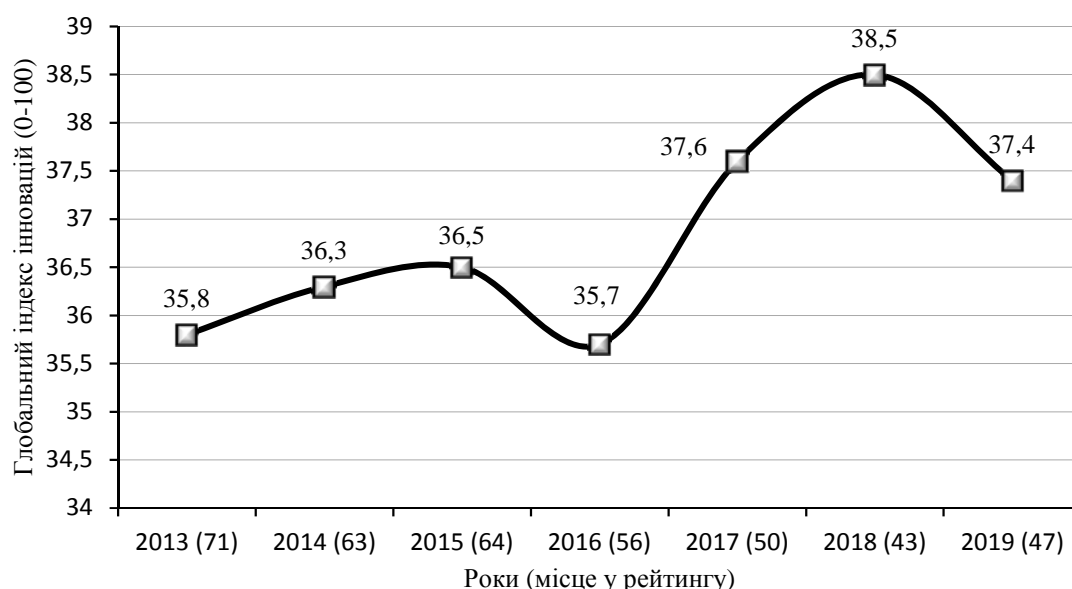

Рис. 2. Динаміка рейтингу України за Глобальним індексом інновацій у 2013-2019 рр.

Побудовано авторами на основі джерела [24].

Завдяки більш детальному дослідженню інноваційного потенціалу та відповідних показників, можна побачити, що якість вітчизняного державного регулювання у цьому напрямі є досить слабкою і вимагає відповідних дій влади та вжиття необхідних заходів щодо вдосконалення показників.

На сьогодні інноваційне законодавство України включає понад тисячу нормативно-правових актів, що регулюють ту чи іншу сферу інноваційної діяльності. Однак законодавство України є складним і містить як нормативно-правові акти України, так і міжнародні правові акти, учасниками яких є Україна. Аналізвання законодавства України про інновації свідчить про відсутність узгодженої системи стимулювання інновацій. Незважаючи на значну кількість ініціатив щодо вдосконалення, українське законодавство щодо інновацій досі залишається недосконалим і потребує систематизації й адаптування до міжнародних стандартів, у першу чергу ЄС.

У сучасних умовах одним із ключових пріоритетів України є інтеграція до Європейського дослідницького простору. Це можливо завдяки двосторонній міжнародній співпраці з країнами, що є членами ЄС, країнами східного партнерства, а також участі України у Рамковій програмі ЄС з досліджень та інновацій «Горизонт 2020». Підсумовуючи 446 конкурсів програми «Горизонт 2020», що відбувались протягом 2014-2019 рр., можна побачити, що для 117 українських організацій-учасників передбачено фінансування у розмірі 17,232 млн євро для 90 проєктів, 9 з яких координують українські організації. Протягом цього періоду 1190 українських установ підготували та подали для участі 915 пропозицій проєктів. 117 українських організацій беруть участь у проєктах, загальна вартість яких становить близько 465 млн євро [25].

Українські університети і наукові установи активно беруть участь у двосторонньому науково-технічному співробітництві в рамках міжурядових угод.

У 2019 р. вітчизняні вчені виконували 119 білатеральних проектів разом із іноземними науковцями з 12 країн, серед яких більша частина є членами ЄС, а також Індії, Китаю, Кореї, Білорусі, США. У порівнянні з попереднім роком кількість проектів такого типу збільшилась майже на чверть.

Сьогодні Україна є асоційованим учасником Програми наукових досліджень та навчання «Євратом», Міжнародної європейської інноваційної науково-технічної програми «EUREKA», програми НАТО «Наука заради миру» та ін. Також налагоджена співпраця українських дослідницьких організацій та університетів із міжнародними організаціями та фондами, а саме Українським науково-технологічним центром (УНТЦ), Європейською організацією з ядерних досліджень (ЦЕРН), Науковим комітетом з антарктичних досліджень (СКАР) тощо.

Завдяки процесу глобалізації, що впливає, в тому числі, на наукову сферу, інформація, що стосується результатів наукових досліджень має бути доступна українським науковцям. У травні 2019 р. завдяки МОН усі українські державні чи комунальні заклади вищої освіти та наукові установи отримали можливість доступу до визнаних міжнародних баз даних Scopus та Web of Science за кошти бюджету. Станом на жовтень 2019 р. відповідний доступ отримали вже 394 українські комунальні заклади вищої освіти та наукові установи [25].

У контексті проведених досліджень слід відзначити й важливість рівня інноваційності вітчизняних суб'єктів господарювання.

Видання «Mind.ua» спільно з «KPMG Україна» та платформою відкритих інновацій «RE:ACTOR» провели дослідження та створили Індекс інновацій українських компаній (Mind Innovation Index) [26], аналізуючи рівень інноваційності, здатність змінюватись чи швидко адаптуватись та відповідати викликам часу 50 найбільших українських компаній у 10 різних галузях. Цей Індекс інноваційності не має на меті визначити найбільш інноваційні компанії чи створити рейтинги на основі конкуренції між ними, а прагне проаналізувати, чи великі компанії в Україні є готовими до змін, визначити досягнення чи недоліки для подальшого прогнозу перспектив діяльності.

Відповідно у 2019 р. було виявлено такі ключові тенденції інноваційної діяльності вітчизняних компаній: 1) найслабше місце українських компаній – бізнес-моделі; 2) за браком інновацій доцільно автоматизувати бізнес-процеси; 3) споживачі не завжди реагують на інновації; 4) державні компанії набагато повільніше впроваджують інновації, ніж приватні; 5) цифрова трансформація неможлива без одночасної зміни корпоративної культури; 6) майбутнє взаємодії зі споживачем – у використанні даних-аналітики задля створення нового емоційного досвіду.

Завдяки проведеному дослідженню [26], «Mind.ua» та «KPMG Україна» визначили 10 галузей української економіки, що найбільше змінилися протягом останнього часу або мають тенденції до значних змін завдяки розвитку та впровадженню інновацій у конкретній галузі або суміжних із нею сферами. Також на основі Індeksu інноваційності українських компаній було визначено його еталонний рівень для кожної галузі зокрема.

Висновки. В сучасних умовах господарювання інновації є важливим фактором КСП. Товарні інновації, інноваційні процеси чи бізнес-моделі дозволяють бізнесу збільшити частку ринку, формувати стратегічні конкурентні переваги, що має позитивні результати не лише для певної організації, але й для всієї національної економіки.

Підвищення КСП на основі розвитку інновацій – це не здатність чи привілей лише країн із високим рівнем доходу. Країни, що розвиваються, також прагнуть втілювати відповідну політику з метою збільшення своїх інноваційних можливостей. Інноваційна політика розробляється залежно від потреби країн, а її вплив відрізняється навіть, якщо рівень розвитку країн однаковий. Деякі країни, що розвиваються, постійно вдосконалюють свій інноваційний потенціал, що позитивно впливає на їх КСП.

Із метою підвищення рівня інноваційної складової КСП України підприємствам доцільно активізувати розвиток та автоматизацію власних бізнес-процесів, що дозволить впровадити у діяльність новітні технології та відповідно покращити фінансові результати. А перспективи активізації експорту, зокрема на ринку ЄС, є суттєвим стимулом для підприємств. З метою ж вдосконалення процесів та діяльності науково-дослідних інститутів загалом доцільно розширювати співробітництво між організаціями з різних галузей за найбільш перспективними напрямками. При цьому важлива орієнтація на названі вище чинники й показники формування інноваційного потенціалу, що оцінюються в міжнародних рейтингах країн, та світових лидерів у сфері інноваційного розвитку.

Список використаних джерел

1. Lomachynska I., Podgorna I. Innovation potential: impact on the national economy's competitiveness of the EU developed countries. *Baltic Journal of Economic Studies*. 2018. № 4(1). P. 262-270. <https://doi.org/10.30525/2256-0742/2018-4-1-262-270>.
2. Вакулич М. М. Глобалізаційні виклики економіки України: діагностування стану інвестиційного клімату як рушійної сили в контексті економічних тенденцій сьогодення. *Вісник економічної науки України*. 2019. № 2 (37). С. 38-43. doi: [https://doi.org/10.37405/1729-7206.2019.2\(37\).38-43](https://doi.org/10.37405/1729-7206.2019.2(37).38-43).
3. Dmytryshyn L., Zvarych O. Innovations as a priority factor of the regional economic development. *Baltic Journal of Economic Studies*. 2018. № 4(2). P. 70-77. <https://doi.org/10.30525/2256-0742/2018-4-2-70-77>.
4. Panas Ya., Tkach S. The features of innovation management at Ukrainian and European enterprises. *Baltic Journal of Economic Studies*. 2017. №3(2). P. 101-106. <https://doi.org/10.30525/2256-0742/2017-3-2-101-106>.
5. Zavadska D. Determining the role of banks in the financing of innovative development processes of the economy. *Baltic Journal of Economic Studies*. 2018. № 4(3). P. 68-73. <https://doi.org/10.30525/2256-0742/2018-4-3-68-73>.
6. Rusnak A., Prokhorchuk S. Innovative capacity of Ukraine's economy in the international context. *Baltic Journal of Economic Studies*. 2018. № 4(3). P. 264-270. <https://doi.org/10.30525/2256-0742/2018-4-3-264-270>.
7. Shuba B., Sotskyi A. World experience in financing innovative small businesses. *Baltic Journal of Economic Studies*. 2019. № 5(1). P. 239-244. doi: [10.30525/2256-0742/2019-5-1-239-244](https://doi.org/10.30525/2256-0742/2019-5-1-239-244).

8. Zhylynska O., Sitnicki M., Vikulova A. Systematic assessment of the innovative potential of a research university. *Baltic Journal of Economic Studies*. 2019. № 5 (2). P. 38-44. <https://doi.org/10.30525/2256-0742/2019-5-2-38-44>.
9. Kachuriner V., Hrushko M. Formation of the innovative project financing model in modern conditions. *Baltic Journal of Economic Studies*. 2019. 5(2). P. 65-72. <https://doi.org/10.30525/2256-0742/2019-5-2-65-72>.
10. Ляшенко В. І., Ковчуга Л. І. Рівень інноваційної діяльності промислових підприємств: методичний підхід до оцінки. *Економіка промисловості*. 2018. № 4 (84). С. 87-101. <https://doi.org/10.15407/econindustry2018.04.087>.
11. Lazarenko Yu. Open innovation practice: exploring opportunities and potential risks. *Baltic Journal of Economic Studies*. 2019. № 5(2). P. 90-95. <https://doi.org/10.30525/2256-0742/2019-5-2-90-95>.
12. Latkovskiy P., Marushchak A. Problems and prospects of deepening EU-Ukrainian relations. *Baltic Journal of Economic Studies*. 2019. 5(2). P. 96-103. <https://doi.org/10.30525/2256-0742/2019-5-2-96-103>.
13. Кузьмін О.Є., Горбаль Н.І. Управління міжнародною конкурентоспроможністю підприємства: підручник. Львів: Компакт-ЛВ, 2005. 304 с.
14. Хворост Т.В. Стан конкурентоспроможності національної економіки України. *Економіка і суспільство*. 2017. Вип. №10. URL: http://www.economyand society.in.ua/journal/10_ukr/27.pdf.
15. Антощенкова В.В. Конкурентоспроможність як основа ефективної національної економіки. *Вісник Харків. нац. техн. ун-ту сіл. госп-ва ім. П. Василенка*. Харків : ХНТУСГ, 2019. Вип. 200: Екон. науки. С. 84-95.
16. Лупенко Ю.О., Патица Н.І. Роль інновацій у забезпеченні конкурентоспроможності України на світових ринках сільськогосподарської продукції. *Агроекономіка*. 2019. №11. С. 16-23. doi: 10.32702/2306-6792.2019.11.16.
17. Полякова Ю.В. Інноваційні засади підвищення конкурентоспроможності регіонів України в процесі євроінтеграції: дис.... д-ра екон. наук за спец. 08.00.05 «Розвиток продуктивних сил і регіональна економіка» / ДУ «Інститут регіональних досліджень ім. М.І. Долишнього НАН України». Львів, 2019.
18. Скоробогатова Н. Міжнародна конкурентоспроможність країн у реаліях інноваційних зрушень індустрії 4.0. *Економічний аналіз*. 2019. Т. 29(3). С. 21-28. <https://doi.org/10.35774/econa2019.03.021>.
19. The Global Competitiveness Report 2017-2018. URL: <http://www3.weforum.org/docs/GCR2017-2018/05 FullReport/TheGlobalCompetitivenessReport2017%E2%80%932018.pdf>.
20. The Global Competitiveness Report 2018. URL: http://www.cdi.org.pe/pdf/IGC/2018/The_Global_Competitiveness_Report_2018.pdf.
21. The Global Competitiveness Report 2019. URL: http://www3.weforum.org/docs/WEF_TheGlobalCompetitivenessReport2019.pdf.
22. Юринець З.В. Інноваційні стратегії в системі підвищення конкурентоспроможності економіки України: дис.... д-ра екон. наук зі спеціальності: 08.00.03 – Економіка та управління національним господарством. Львів: Львівський національний університет ім. І.Франка, 2016.
23. 2019 innovation scoreboards: The innovation performance of the EU and its regions is increasing. Published on: 17/06/2019. European Commission. URL: https://ec.europa.eu/growth/content/2019-innovation-scoreboards-innovation-performance-eu-and-its-regions-increasing_en.
24. Global Innovation Index. 2019 report. URL: <https://www.globalinnovationindex.org/gii-2019-report>.
25. Міжнародні наукові проекти. МОН. URL: <https://mon.gov.ua/ua/tag/mizhnarodni-naukovi-proekti>.
26. Mind Innovation Index 2019: штучний інтелект, але піратський софт. URL: <https://mind.ua/publications/20203121-mind-innovation-index-2019-shtuchnij-intelekt-ale-piratskij-soft>.

References

1. Lomachynska I., Podgorna I. (2018). Innovation potential: impact on the national economy's competitiveness of the EU developed countries. *Baltic Journal of Economic Studies*, 4(1), pp. 262-270. <https://doi.org/10.30525/2256-0742/2018-4-1-262-270>.
2. Vakulich M. M. (2019). Globalizing challenges of Ukraine's economy: diagnosing the state of investment climate as a driving force in the context of economic tendency. *Visnyk ekonomichnoi nauky Ukrainy*, 2 (37), pp. 3-7. doi: [https://doi.org/10.37405/1729-7206.2019.2\(37\).38-43](https://doi.org/10.37405/1729-7206.2019.2(37).38-43) [in Ukrainian].
3. Dmytryshyn L., Zvarych O. (2018). Innovations as a priority factor of the regional economic development. *Baltic Journal of Economic Studies*, 4(2), pp. 70-77. <https://doi.org/10.30525/2256-0742/2018-4-2-70-77>.
4. Panas Ya., Tkach S. (2017). The features of innovation management at Ukrainian and European enterprises. *Baltic Journal of Economic Studies*, 3(2), pp. 101-106. <https://doi.org/10.30525/2256-0742/2017-3-2-101-106>.
5. Zavadzka D. (2018). Determining the role of banks in the financing of innovative development processes of the economy. *Baltic Journal of Economic Studies*, 4(3), pp. 68-73. <https://doi.org/10.30525/2256-0742/2018-4-3-68-73>.
6. Rusnak A., Prokhorchuk S. (2018). Innovative capacity of Ukraine's economy in the international context. *Baltic Journal of Economic Studies*, 4(3), pp. 264-270. <https://doi.org/10.30525/2256-0742/2018-4-3-264-270>.
7. Shuba B., Sotskiy A. (2019). World experience in financing innovative small businesses. *Baltic Journal of Economic Studies*, 5(1), pp. 239-244. doi: 10.30525/2256-0742/2019-5-1-239-244.
8. Zhylynska O., Sitnicki M., Vikulova A. (2019). Systematic assessment of the innovative potential of a research university. *Baltic Journal of Economic Studies*, 5(2), pp. 38-44. <https://doi.org/10.30525/2256-0742/2019-5-2-38-44>.
9. Kachuriner V., Hrushko M. (2019). Formation of the innovative project financing model in modern conditions. *Baltic Journal of Economic Studies*, 5(2), pp. 65-72. <https://doi.org/10.30525/2256-0742/2019-5-2-65-72>.
10. Lyashenko, V. I. & Kovchuha, L. I. (2018). The level of innovative activity of industrial enterprises: methodical approach to assessing. *Econ. promisl.*, 4 (84), pp. 87-101. doi: <http://doi.org/10.15407/econindustry2018.04.087> [in Ukrainian].
11. Lazarenko Yu. (2019). Open innovation practice: exploring opportunities and potential risks. *Baltic Journal*

- of *Economic Studies*, 5(2), pp. 90-95. <https://doi.org/10.30525/2256-0742/2019-5-2-90-95>.
12. Latkovskiy P., Marushchak A. (2019). Problems and prospects of deepening EU-Ukrainian relations. *Baltic Journal of Economic Studies*, 5(2), pp. 96-103. <https://doi.org/10.30525/2256-0742/2019-5-2-96-103>.
13. Kuzmin O.Ye., Horbal N.I. (2005). Upravlinnia mizhnarodnoiu konkurentospromozhnistiu pidpriemstva [Management of international competitiveness of the enterprise]. Lviv, Kompakt-LV [in Ukrainian].
14. Khvorost T.V. (2017). Stan konkurentospromozhnosti natsionalnoi ekonomiky Ukrainy [The state of competitiveness of the national economy of Ukraine]. *Ekonomika i suspilstvo – Economy and society*, Issue 10. Retrieved from http://www.economyand_society.in.ua/journal/10_ukr/27.pdf [in Ukrainian].
15. Antoshchenkova V.V. (2019). Konkurentospromozhnist yak osnova efektyvnoi natsionalnoi ekonomiky [Competitiveness as the basis of an efficient national economy]. *Вісник Харківського національного технічного університету сільського господарства імені Петра Василенка – Bulletin of Kharkiv National Technical University of Agriculture Named after Peter Vasylenko*, Issue 200, Economic Sciences, pp. 84-95 [in Ukrainian].
16. Lupenko Yu.O., Palyka N.I. (2019). Rol innovatsii u zabezpechenni konkurentospromozhnosti Ukrainy na svitovykh rynkakh silskohospodarskoi produktsii [The role of innovations in ensuring the competitiveness of Ukraine in world markets for agricultural products]. *Agrosvit*, 11, pp. 16–23 doi: 10.32702/2306-6792. 2019.11.16 [in Ukrainian].
17. Poliakova Yu.V. (2019). Innovatsiini zasady pidvyshchennia konkurentospromozhnosti rehioniv Ukrainy v protsesi yevrointehratsii [Innovative principles of increasing the competitiveness of the regions of Ukraine in the process of European integration]. *Doctor's thesis*. Lviv, DU «Instytut rehionalnykh doslidzhen im. M.I. Dolishnoho NAN Ukrainy» [in Ukrainian].
18. Skorobohatova N. (2019). Mizhnarodna konkurentospromozhnist krain u realiiakh innovatsiinykh zrushen industrii 4.0 [International competitiveness of countries in the realities of innovative changes in industry 4.0]. *Ekonomichnyi analiz – Economic analysis*, Vol. 29(3), pp. 21-28. <https://doi.org/10.35774/econa2019.03.021> [in Ukrainian].
19. The Global Competitiveness Report 2017-2018. Retrieved from <http://www3.weforum.org/docs/GCR2017-2018/05FullReport/TheGlobalCompetitivenessReport2017%E2%80%932018.pdf>.
20. The Global Competitiveness Report 2018. Retrieved from http://www.cdi.org.pe/pdf/IGC/2018/The_Global_Competitiveness_Report_2018.pdf.
21. The Global Competitiveness Report 2019. Retrieved from http://www3.weforum.org/docs/WEF_TheGlobalCompetitivenessReport2019.pdf.
22. Yurynets Z.V. (2016). Innovatsiini stratehii v systemi pidvyshchennia konkurentospromozhnosti ekonomiky Ukrainy [Innovative strategies in the system of increasing the competitiveness of the economy of Ukraine Lviv, Lviv National University named after I. Franko [in Ukrainian].
23. 2019 innovation scoreboards: The innovation performance of the EU and its regions is increasing. Published on: 17/06/2019. European Commission. Retrieved from https://ec.europa.eu/growth/content/2019-innovation-sco-reboards-innovation-performance-eu-and-its-regions-inc-reasing_en.
24. Global Innovation Index. 2019 report. Retrieved from <https://www.globalinnovationindex.org/gii-2019-report>.
25. International research projects. MES of Ukraine. Retrieved from <https://mon.gov.ua/ua/tag/mizhnarodni-naukovi-proekti> [in Ukrainian].
26. Mind Innovation Index 2019: artificial intelligence, but pirated software. Retrieved from <https://mind.ua/publications/20203121-mind-innovation-index-2019-shtuchnij-intelekt-ale-piratskij-soft>.

Стаття надійшла до редакції 30.03.2020

Прийнято до друку 14.04.2020

Формат цитування:

Пушак В. Я., Горбаль Н. І. Інновації як чинник підвищення конкурентоспроможності України. *Вісник економічної науки України*. 2020. № 1 (38). С. 131-137. doi: [https://doi.org/10.37405/1729-7206.2020.1\(38\).131-137](https://doi.org/10.37405/1729-7206.2020.1(38).131-137)

Pushak V. Ya., Horbal N. I. Innovations as a factor increasing the competitiveness of Ukraine. *Visnyk ekonomichnoi nauky Ukrainy*, 1 (38), pp. 131-137. doi: [https://doi.org/10.37405/1729-7206.2020.1\(38\).131-137](https://doi.org/10.37405/1729-7206.2020.1(38).131-137)